

COMPETENTIES LEIDINGGEVEN AAN ONDERWIJS EN ICT

Schoolleiders moeten leidinggeven aan het proces van ict-integratie en in staat zijn een onderwijscontext te creëren waarin leraren het leren en lesgeven met ict kunnen verwezenlijken.

Dit document beschrijft de competenties om leiding te geven aan onderwijs en ict. De competenties zijn ontwikkeld in een samenwerking tussen het iXperium/ Centre of Expertise Leren met ict van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en de Verenigde Scholen Alberdingk Thijm (VSAT). De competenties zijn een uitwerking van, en aanvulling op de competenties uit de Beroepsstandaard schoolleiders primair onderwijs en het Beroepsprofiel schoolleiders voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn er veel raakvlakken met het Kader ict-bekwaamheid van teammanagers in het mbo. De competenties zijn mede gebaseerd op de eindkwalificaties Leren en lesgeven met ict voor startbekwame leraren van de HAN.

iXperium Centre of Expertise Leren met ict

Het **iXperium/CoE** is een samenwerkingsverband van de lerarenopleidingen en het Kenniscentrum Kwaliteit van leren van de HAN met het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs in de regio rond Arnhem en Nijmegen. De samenwerking richt zich op het realiseren van onderwijs dat

beter recht doet aan verschillen tussen leerlingen met behulp van ict en op het opleiden van ict-geletterde jongeren. De focus ligt hierbij op het opleiden, professionaliseren en faciliteren van leraren in een duurzame verbinding tussen werkveld, opleiding en onderzoek. Het **iXperium/CoE** is een netwerkorganisatie waar partners uit de lerarenopleidingen onderwijswerkveld en wetenschap aan bijdragen.

Leergemeenschappen vormen het hart van het **iXperium/CoE**. Leraren, lerarenopleiders, studenten, onderzoekers en (ict-)experts werken samen vanuit praktijkvraagstukken aan onderwijsontwikkeling. Ze ontwerpen en onderzoeken samen ict-rijke leerarrangementen die recht doen aan verschillen. Overkoepelend onderzoek versterkt de kennisontwikkeling. De leergemeenschappen maken gebruik van inspirerende leerwerkomgevingen waar de nieuwste ict-toepassingen voorhanden zijn: iXperium Arnhem, iXperium Nijmegen, iXperium Oss.

Het **iXperium/CoE** biedt zowel individuele leraren als groepen leraren, leidinggevend, opleiders en studenten inspiratiemiddagen, workshops en trainingen op het gebied van leren en lesgeven met ict. Het curriculum van de HAN-lerarenopleidingen wordt zodanig ingericht dat startende leraren goed zijn toegerust om onderwijs te verzorgen dat recht doet aan verschillen met behulp van ict. Door middel van publicaties, website en social media, workshops, conferenties, iXperatiemiddagen en iXcamps borgen we de kennisdeling. We delen kennis, ervaringen en producten met elkaar en met onze omgeving.

Competenties Leidinggeven aan onderwijs en ict

**NIESKE COETSIER
ANNE-MARIEKE VAN LOON
MARIJKE KRAL
HERMAN RIGTER
2016**

**iXperium
Centre of Expertise
Leren met ict**

www.ixperium.nl
info@ixperium.nl

Volg ons op:

 Facebook.com/ixperium
 Twitter @ixperium

INSTRUMENTELE VAARDIGHEDEN

De schoolleider beschikt zelf over de digitale basisvaardigheden om ict effectief in te zetten in de onderwijsorganisatie en om zich nieuwe ict-toepassingen snel eigen te maken.

De schoolleider:

- Begrijpt welke ict-faciliteiten hij tot zijn beschikking heeft in de schoolcontext en wat de consequenties daarvan zijn voor het eigen ict-gebruik en dat van de leraren en leerlingen.
- Heeft kennis van en is vaardig in het gebruik van ict-toepassingen die de organisatie van het onderwijs in de school faciliteren.
- Bezit instrumentele basisvaardigheden om zich te kunnen oriënteren binnen educatieve mediaomgevingen waarin apparaten, content en toepassingen op meerdere manieren met elkaar verbonden zijn of kunnen worden.
- Bekijkt en selecteert nieuwe ict-toepassingen en maakt zich die snel eigen. Hij volgt technologische ontwikkelingen actief en probeert de toepassingen uit om zicht te hebben op de mogelijkheden voor het primaire en secundaire proces.
- Neemt deel aan één of meer platforms binnen de sociale media.
- Is vaardig in 'computational thinking': hij begrijpt hoe technologie werkt, hij begrijpt de logica en structuur van programmeerprincipes en kan deze binnen een eenvoudige context toepassen.

INFORMATIEVAARDIGHEDEN

De schoolleider is in staat online effectief informatie te zoeken en te vinden, de betrouwbaarheid van deze informatie te beoordelen, diverse online informatiebronnen te benutten, informatie van diverse bronnen met elkaar te vergelijken en de gevonden informatie te synthetiseren.

De schoolleider:

- Hanteert diverse zoekstrategieën en kan daarmee informatie van internet efficiënt ontsluiten.
- Formuleert een heldere informatievraag op basis waarvan hij de zoekstrategie bepaalt.
- Past een persoonlijke strategie toe om informatie via diverse digitale media optimaal tot zich te laten komen.
- Kan (crossmediaal) schakelen tussen diverse informatiebronnen binnen het totale (gevraagde en ongevraagde) informatieaanbod.
- Kan informatie op bruikbaarheid en betrouwbaarheid beoordelen en weet relevante en bruikbare bronnen te selecteren en systematisch te beheren.
- Kan informatie van diverse bronnen met elkaar vergelijken en de gevonden informatie synthetiseren. Hij is op de hoogte van de regels met betrekking tot auteursrechten en bronvermelding en handelt ernaar.
- Fungeert als een rolmodel voor het team in het effectief gebruik van digitale informatie.

MEDIAVAARDIGHEDEN

De schoolleider is zich bewust van de medialisering van de samenleving. Hij begrijpt hoe berichtgeving in de media tot stand komt, de vorm die daarbij hoort en hij ziet hoe media de werkelijkheid kleuren. Hij is zich bewust van de mogelijkheden en risico's van internet en sociale media en gaat hier actief en kritisch mee om voor de eigen professionele ontwikkeling en de ontwikkeling van de organisatie.

De schoolleider:

- Beseft dat de samenleving vraagt om nieuwe mediavaardigheden. Hij heeft een actueel beeld van de mogelijkheden van de technologische ontwikkelingen en het gebruik daarvan. Hij kan de effecten van het toenemend mediagebruik op de maatschappij benoemen.
- Herkent veelgebruikte standaardtechnieken die mediaproductoren inzetten om kinderen en jongeren te bereiken en te beïnvloeden. Hij herkent wanneer een mediaboodschap gekleurd is door politieke, ideologische of levensbeschouwelijke overtuigingen of vooroordelen versterkt.
- Neemt actief deel aan de (online) professionele dialoog en is een actief gebruiker van diverse online sociale media ten behoeve van zijn eigen ontwikkeling en die van de schoolorganisatie. Hij houdt zich op de hoogte van wat over de school en diens relevante omgeving wordt gemeld op sociale media en formuleert en handhaaft het sociale mediabeleid.
- Vertaalt regelgeving en richtlijnen over communicatie, publicatie, mediagebruik, privacy en het opslaan, gebruik en delen van informatie in schoolbeleid en handhaaft dit.

VISIE EN RICHTING OVER HET GEBRUIK VAN ICT

De schoolleider heeft een visie op, en kan richting geven aan de toekomst van de organisatie in het kader van de maatschappelijke, internationale en sociaal-economische ontwikkelingen waarin leren en lesgeven met ict een expliciete plaats heeft gekregen.

De schoolleider:

- Vormt een eigen visie over leren en lesgeven met ict in relatie tot de maatschappelijke opdracht van het onderwijs en maatschappelijke, internationale en sociaal-economische ontwikkelingen.
- Ontwikkelt samen met het team een schoolvisie. Hij creëert draagvlak en betrokkenheid daarvoor door leiding te geven aan het ontwikkelen, concretiseren en communiceren van een gezamenlijke, inspirerende visie.
- Verbindt deze visie aan onderwijs- en organisatieontwikkeling met betrekking tot leren en lesgeven met ict.
- Draagt deze visie uit naar de buitenwereld.

STRATEGISCH OMGAAN MET DE OMGEVING MET BETREKKING TOT (LEREN EN LESGEVEN MET) ICT

De schoolleider kan anticiperen op ontwikkelingen in de omgeving en zet de omgeving doelbewust in om onderlinge relaties, onderwijsprocessen en leerresultaten te optimaliseren.

De schoolleider:

- Ziet hoe de omgeving verandert onder invloed van onder andere technologische ontwikkelingen.
- Weet wat dit betekent voor de school en kan deze invloeden verbinden aan de ontwikkeling van zijn onderwijsorganisatie.
- Gebruikt het netwerk van de school om leren en lesgeven met ict te verbeteren.

Onder omgeving verstaan we bestuur, wet- en regelgeving, ouders, maatschappelijke omgeving en andere relevante organisaties.

REALISEREN VAN EEN COHERENTE ORGANISATIE TEN BEHOEVE VAN HET PRIMAIRE PROCES

De schoolleider kan in dialoog met medewerkers optimale condities realiseren voor leren en lesgeven met ict. Hij doet dit vanuit kennis van de onderlinge samenhang van organisatiekenmerken in het algemeen, en specifiek met betrekking tot leren en lesgeven met ict.

De schoolleider:

- Kan de onderwijsorganisatie zodanig inrichten dat de visie en ambities van de school op het gebied van leren en lesgeven met ict tot stand kunnen worden gebracht. Hij realiseert een coherente onderwijsorganisatie die op alle niveaus (operationeel, tactisch en strategisch) consistent bijdraagt aan de realisatie van de visie.
- Weet alignment te bewerkstelligen tussen de concrete onderwijsdoelstellingen en de verschillende processen en systemen. De schoolleider kan een analyse maken van de schoolorganisatie op dit punt, inconsistenties in kaart brengen en deze oplossen.
- Neemt het team mee in het prioriteren van ontwikkelambities op het terrein van leren en lesgeven met ict en het doordenken van de organisatorische condities daarvoor op klas- en schoolniveau.

BEVORDEREN VAN SAMENWERKING, LEREN EN ONDERZOEKEN

De schoolleider kan strategieën hanteren die gericht zijn op het stimuleren en organiseren van samenwerking tussen, en professionele ontwikkeling van leraren met betrekking tot leren en lesgeven met ict. Hij zorgt ervoor dat leraren ook online samenwerken, delen en leren.

De schoolleider:

- Heeft inzicht in de diverse strategieën die kunnen worden ingezet om het gebruik van ict in de school(organisatie) te stimuleren en te verbeteren, en kan deze strategieën hanteren.
- Zorgt ervoor dat de teamleden in de school beschikken over de competenties voor leren en lesgeven met ict en zich verder professionaliseren op dat terrein.
- Stimuleert en organiseert kennisontwikkeling en kennisdeling over leren en lesgeven met ict op alle niveaus in de organisatie. Hij zorgt voor een lerende cultuur waarin samen experimenteren, onderzoeken en delen centraal staan, in verbinding met elkaar en met de relevante buitenwereld.

COMPETENTIES OM TE LEREN EN INNOVEREN MET ICT

De schoolleider is innovatief in het gebruik van ict en blijft zich hierin ontwikkelen. Innovatief handelen omvat een proces van het ontwikkelen van een nieuw concept tot aan het uitvoeren daarvan in de praktijk en het delen daarvan. De schoolleider genereert, promoot, realiseert en deelt ideeën over het gebruik van ict.

De schoolleider:

- Innoveert op het thema ict. Hij is met de leraren en de schoolomgeving van zijn school actief op zoek naar innovatieve toepassingen en applicaties om het onderwijs in zijn school eigentijds, effectief en efficiënt vorm te geven. Hij houdt daartoe actuele ontwikkelingen en recente onderzoeksresultaten bij en laat zich inspireren door best practices in binnen- en buitenland.
- Neemt de schoolorganisatie mee in het innovatieproces en voert de vernieuwingen planmatig door.
- Deelt innovatieve ideeën met collega's in en buiten de eigen schoolorganisatie.

ONDERZOEKEN, ANALYSEREN EN PROBLEEM OPLOSSEN MET ICT

De schoolleider kan problemen creatief oplossen met de inzet van ict door zaken diepgaand te analyseren op basis van adequate informatieverzameling en vanuit alternatieve denkmodellen.

De schoolleider:

- Neemt ict als component van het creatief oplossen van vraagstukken mee. Hij kan een probleem diepgaand analyseren. De schoolleider (her-) formuleert problemen en vragenstellingen en kan daarbij data logisch verzamelen en organiseren. De schoolleider zet ict in bij dit analyseproces én neemt ict mee als deel van de oplossing.
- Gebruikt data uit de onderwijsorganisatie om te sturen op onderwijskwaliteit, ten behoeve van horizontale verantwoording en om een continu proces van school- en onderwijsontwikkeling op gang te brengen. Hij volgt het leerproces van de leerlingen in zijn school door middel van diverse vormen van digitale monitoring waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande data uit informatiesystemen en uit digitale leermiddelen. Hij draagt er zorg voor dat leraren het leerproces en de leerresultaten van leerlingen zichtbaar maken met behulp van ict. Hij onderzoekt binnen de school de status van het leren en lesgeven met ict en de opbrengsten daarvan en bepaalt koers op basis van de gegevens.